Luchtkwaliteit en gezondheid:
Sporten in park aan het water of dichtbij een snelweg?

Hoorn, 6 april 2025,

Betreft: Advies aan bestuur van HVV Hollandia n.a.v. voorstel college van B&W Hoorn om Hollandia geheel of gedeeltelijk te verhuizen naar Sportpark Middelweg

Geacht bestuur,

Hierbij, zoals op 25 maart jl. beloofd, mijn advies aan u om uw positie te bepalen over het laten trainen van uw (jeugd)leden op de locatie Sportpark Middelweg van Zwaluwen ‘30.

Het is wetenschappelijk bewezen dat frequente blootstelling aan fijnstof luchtwegklachten en astma kan veroorzaken, de ontwikkeling van het immuunsysteem kan verstoren en het risico op chronische aandoeningen verhoogt [1-12]. Luchtverontreiniging is in Nederland de omgevingsfactor met veruit de meeste gezondheidsimpact omdat er ook bij concentraties *rond of onder* de wettelijke normen gezondheidseffecten zijn, en omdat de hele bevolking eraan wordt blootgesteld [1].

De locatie van een sportomgeving maakt een groot verschil voor de gezondheid van kinderen en jongvolwassenen. In ons dichtbevolkte land zijn er zowel in de stad als op het platteland zorgen over de luchtkwaliteit. In Noord-Holland is de luchtkwaliteit beter dan in de Randstad [1,2,3]. Hoorn is relatief gunstig gelegen. Dichtbij autosnelwegen is de luchtkwaliteit aantoonbaar slechter, met verhoogde concentraties fijnstof, ultrafijnstof en andere schadelijke stoffen afkomstig van verkeer en banden- en remslijtage [4,5]. De luchtvervuiling vlakbij snelwegen bevat een relatief grote hoeveelheid zeer kleine deeltjes die voor de gezondheid het grootste risico vormen [6,7]. Ook is de concentratie hiervan nog hoger tijdens de spitsuren met veel verkeer, de momenten waarop er vaak wordt getraind door de jeugd.

Het is daarom belangrijk om de luchtkwaliteit mee te nemen in ruimtelijke plannen, ook als er geen sprake is van (dreigende) normoverschrijding [1]. De gemeente Hoorn meet niet actief de luchtkwaliteit op verschillende plaatsen en is niet aangesloten bij het Schone Lucht Akkoord [8]. Ernstig is dat het Hoornse college geen woord heeft gewijd aan dit belangrijke aspect in de rapporten van Sport & Ruimte en in haar voorstel om HVV Hollandia naar Sportpark Middelweg te verhuizen.

Een park zonder autoverkeer, dichtbij water, scoort over het algemeen beter dan het gemiddelde en biedt relatief schone lucht en ruimte voor gezonde beweging. De aanwezigheid van groen en open water draagt bij aan de natuurlijke filtering van de lucht. Het sportpark van Hollandia In het Julianapark in Hoorn is een veilige en beschermde omgeving voor sport en ontspanning.

Dat geldt niet voor Sportpark Middelweg aan de Berkhouterweg dat vlak (83 meter) naast de autosnelweg A7 ligt [9]. De GGD-norm bepaalt een tussenliggende afstand van tenminste 150 meter voor scholen, sport en wonen [9,10]. Tijdens intensief sporten wordt ook nog eens intensiever en frequenter ademgehaald, waardoor de opname van deze schadelijke stoffen sterk toeneemt [11,12]. De hoeveelheid ingeademde lucht kan bij intensieve training tot wel tien keer de hoeveelheid toenemen die in rust wordt ingeademd.

Omdat bij intensief sporten ook nog eens vooral door de mond wordt ingeademd, fungeert de neus niet meer als filter, en kunnen meer schadelijke deeltjes tot diep in de longen doordringen. Het zijn juist de zeer kleine deeltjes die dieper kunnen doordringen en ook via de longen in het bloed worden opgenomen. Om over het lastige begrip gezondheidsrisico's te communiceren wordt, om een indruk te geven, sporten bij de snelweg of in een drukke binnenstad met veel verkeer wel eens vergeleken met het roken van een aantal sigaretten in dezelfde periode [13].

Samenvatting en Advies:

Op basis van wetenschap, beschikbare meetgegevens, locatie nabij snelweg en GGD-normen is Sportpark Middelweg niet geschikt als vitale locatie voor intensieve sportbeoefening. Ik verwacht dat de gemeente zelf binnenkort ook tot deze conclusie komt en hier consequenties aan zal verbinden ten behoeve van haar doel om tot vitale sportparken te komen. Zover is het echter nog niet.

Het advies aan u als bestuur om met deze kennis op tafel zelf de verantwoordelijkheid te nemen om de leden te beschermen en de teams niet langer op Sportpark Middelweg te laten trainen en spelen. Ook als het gemeentebestuur anders zou besluiten. We moeten kinderen, (jong)volwassenen en ouderen stimuleren en faciliteren om te bewegen, maar wel op plekken waar de lucht zo schoon mogelijk is. Luchtkwaliteit is een stille maar cruciale factor voor gezondheid en gezonde sportparticipatie.

Hollandia en de gemeente Hoorn hebben met het Julianapark een unieke, zeer geschikte vitale locatie voor voetbal, andere gezonde sportactiviteiten en recreatie. Ik zal deze week de gemeente adviseren een streep te zetten door de ontwikkeling van Middelweg als vitale sportlocatie en ook het Zwaluwen-bestuur een afschrift hiervan sturen.
Bovenstaande geldt namelijk niet alleen voor de 'longen' en de gezondheid van Hollandia-leden.

Hopende u hiermee van dienst te zijn geweest, tot iedere nadere toelichting bereid.

Met vriendelijke groet,

Dr. CK van Kalken

Referenties

1. ttps://www.rivm.nl/ggd-richtlijn-medische-milieukunde-luchtkwaliteit-en-gezondheid/lu chtkwaliteit-advisering-door-GGD/beleidsadvisering-ruimtelijke-planvorming
2. https://pointer.kro-ncrv.nl/hier-vind-je-vieste-lucht-nederland-luchtkwaliteit-jouw-buurt #/
3. hhttps://www.longfonds.nl/gezondelucht?gad_source=1&long_id=CjwKCAjwwLO_BhB2EiwAx2e-360wYp9EMEl95zdeEqeJkDY4xhP4SoKNN6kvp6MhFpfzjb0hX7WighoC vXkQAvD_BwE&utm_campaign=&utm_content=&utm_id=718582926&utm_term=longfonds%20luchtkwaliteit
4. https://cris.maastrichtuniversity.nl/en/publications/long-term-effects-of-traffic-related-a ir-pollution-on-mortality-i
5. https://www.urban.org/sites/default/files/2022-11/The%20Polluted%20Life%20Near% 20the%20Highway.pdf
6. https://www.frontiersin.org/journals/molecular-neuroscience/articles/10.3389/fnmol.20 22.967174/full
7. https://onlinelibrary.wiley.com/doi/full/10.1002/mef2.53
8. https://www.schoneluchtakkoord.nl/
9. https://eenvandaag.avrotros.nl/item/welke-scholen-staan-te-dicht-bij-een-drukke-weg-bekijk-het-op-deze-kaart/
10. https://ggdleefomgeving.nl/gezond-opgroeien/opgroeien-in-gezonde-lucht/
11. https://radar.avrotros.nl/artikel/grote-hoeveelheid-fijnstof-in-de-stad-kun-je-nog-wel-b uiten-sporten-51101
12. https://www.runnersworld.com/health-injuries/a37805340/risks-of-running-near-highw ays/
13. 